

Дванадцята Міжнародна олімпіада з лінгвістики

Пекін (Китай), 21–25 липня 2014 року

Задача для командного змагання

Подано текст «Загальної декларації прав людини» українською та вірменською мовами. Вірменські речення подані латинкою, в алфавітному порядку.

Встановіть відповідності між вірменськими й українськими реченнями.

—*Борис Іомдін, Іван Держанський*

-
1. (a) Усі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах.
(b) Вони наділені розумом та совістю і повинні діяти одні щодо одних у дусі братерства.
 2. (a) Кожна людина повинна мати всі права і всі свободи, проголошені цією декларацією, без жодної різниці щодо раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, суспільного або іншого становища.
(b) Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, безвідносно до того, чи є вона незалежною, підопічною, несамоврядною або як-небудь інакше обмеженою у своєму суверенітеті.
 3. Кожна людина має право на життя, свободу й особисту недоторканність.
 4. Ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство та работоргівля забороняються в усіх видах.
 5. Ніхто не повинен зазнавати тортур, або жорстокого, нелюдського, або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.
 6. Кожна людина, де б вона не знаходилася, має право на визнання її правосуб'єктності.
 7. (a) Усі люди рівні перед законом і мають право, без будь-якої різниці, на рівний захист законом.
(b) Усі люди мають право на рівний захист від будь-якої дискримінації, що порушує цю декларацію, і від будь-якого підбурювання до такої дискримінації.
 8. Кожна людина має право на ефективне поновлення у правах компетентними національними судами в разі порушення її основних прав, наданих конституцією або законом.
 9. Ніхто не може бути безпідставно заарештованим, затриманим або вигнаним.
 10. Кожна людина, для визначення її прав та обов'язків і для встановлення обґрунтованості висунутого їй кримінального обвинувачення, має право, на основі повної рівності, на те, щоб її справа була розглянута прилюдно та з додержанням усіх вимог справедливості незалежним і безстороннім судом.

11. (a) Кожна людина, звинувачена у вчиненні злочину, має право вважатися невинною доти, поки її вина не буде встановлена в законному порядку шляхом прилюдного судового розгляду, під час якого їй забезпечують усі можливості для захисту.
(b) Ніхто не може бути засуджений за будь-яке діяння або за бездіяльність, які під час їх вчинення не становили злочину за національними законами або за міжнародним правом.
(c) Не може також накладатися покарання тяжче від того, яке могло бути застосоване на час вчинення злочину.
12. (a) Ніхто не може зазнавати безпідставного втручання у його особисте та сімейне життя, безпідставного посягання на недоторканність його житла, таємниці його кореспонденції або на його честь і репутацію.
(b) Кожна людина має право на захист законом від такого втручання або таких посягань.
13. (a) Кожна людина має право вільно пересуватися й обирати собі місце проживання в межах кожної держави.
(b) Кожна людина має право покинути будь-яку країну, включно зі своєю власною, і повернутися у свою країну.
14. (a) Кожна людина має право шукати притулок від переслідувань в інших країнах і користуватися цим притулком.
(b) Це право не може бути використане в разі переслідування, яке в дійсності ґрунтується на вчиненні неполітичного злочину, або вчинку, який суперечить цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.
15. (a) Кожна людина має право на громадянство.
(b) Ніхто не може бути безпідставно позбавлений громадянства або права змінити своє громадянство.
16. (a) Чоловіки і жінки, які досягли повноліття, мають право без будь-яких обмежень за ознакою раси, національності або релігії одружуватися і засновувати сім'ю.
(b) Вони користуються однаковими шлюбними правами під час перебування у шлюбі та під час розірвання шлюбу.
(c) Шлюб може укладатися тільки за умови вільної та повної згоди сторін, що одружуються.
(d) Сім'я є природним і основним осередком суспільства та має право на захист з боку суспільства і держави.
17. (a) Кожна людина має право володіти майном як одноосібно, так і разом з іншими.
(b) Ніхто не може бути безпідставно позбавлений свого майна.

18. Кожна людина має право на свободу думки, совісті та релігії; це право включає свободу змінювати свою релігію або переконання і свободу сповідувати свою релігію або переконання як одноосібно, так і разом з іншими, прилюдно або приватно в навчанні, богослужінні і виконанні релігійних та ритуальних обрядів.
19. Кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і незалежно від державних кордонів.
20. (a) Кожна людина має право на свободу мирних зборів і асоціацій.
(b) Ніхто не може бути змушений вступати до будь-якої асоціації.
21. (a) Кожна людина має право брати участь в управлінні своєю країною безпосередньо або через вільно обраних представників.
(b) Кожна людина має право рівного доступу до державної служби у своїй країні.
(c) Воля народу повинна бути основою влади уряду; ця воля повинна виявлятися в періодичних і чесних виборах, які повинні здійснюватися за умови загального і рівного виборчого права шляхом таємного голосування або ж через інші рівнозначні форми, що забезпечують свободу голосування.
22. Кожна людина, як член суспільства, має право на соціальне забезпечення і на здійснення необхідних для підтримання її гідності та для вільного розвитку її особи прав в економічній, соціальній і культурній галузях за допомогою національних зусиль і міжнародного співробітництва та відповідно до структури і ресурсів кожної держави.
23. (a) Кожна людина має право на працю, на вільний вибір роботи, на справедливі і сприятливі умови праці та на захист від безробіття.
(b) Кожна людина, без будь-якої дискримінації, має право на рівну оплату за рівну працю.
(c) Кожен працюючий має право на справедливу та задовільну винагороду, яка забезпечує гідне людині існування його самого та його сім'ї і яка в разі необхідності доповнюється іншими засобами соціального забезпечення.
(d) Кожна людина має право створювати професійні спілки і входити до них для захисту своїх інтересів.
24. Кожна людина має право на відпочинок і дозвілля, включно з правом на розумне обмеження робочого дня та на оплачувану періодичну відпустку.
25. (a) Кожна людина має право на такий життєвий рівень, включно з їжею, житлом, медичним доглядом та необхідним соціальним обслуговуванням, який є необхідним для підтримання здоров'я і добробуту її самої та її сім'ї, і право на забезпечення у випадку безробіття, хвороби, інвалідності, вдовства, старості чи інших випадків втрати засобів до існування через не залежні від неї обставини.
(b) Материнство і дитинство дають право на особливе піклування та допомогу.
(c) Усі діти, народжені у шлюбі або поза шлюбом, мають користуватися однако-вим соціальним захистом.

26. (a) Кожна людина має право на освіту.
(b) Освіта повинна бути безкоштовною, хоча б на початковому та загальному рівнях.
(c) Початкова освіта повинна бути обов'язковою.
(d) Технічна і професійна освіта повинна бути загальнодоступною, а вища освіта повинна бути однаково доступною для всіх на основі здібностей кожного.
(e) Освіта повинна бути спрямована на повний розвиток людської особистості та збільшення поваги до прав людини й основних свобод.
(f) Освіта повинна сприяти взаєморозумінню, терпимості та дружбі між усіма народами, расовими або релігійними групами і має допомагати діяльності Організації Об'єднаних Націй з підтримання миру.
(g) Батьки мають пріоритетне право у виборі виду освіти для своїх дітей.
27. (a) Кожна людина має право вільно брати участь у культурному житті суспільства, втішатися мистецтвом, брати участь у науковому прогресі і користуватися його благами.
(b) Кожна людина має право на захист її моральних і матеріальних інтересів, які є результатом наукових, літературних або мистецьких праць, автором яких вона є.
28. Кожна людина має право на соціальний і міжнародний порядок, за якого права та свободи, викладені в цій декларації, можуть бути повністю здійснені.
29. (a) Кожна людина має обов'язки перед суспільством, у якому тільки й можливий вільний і повний розвиток її особистості.
(b) Під час реалізації своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання та поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.
(c) Реалізація цих прав і свобод ні в якому разі не повинна суперечити цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй.
30. Жодна з позицій цієї декларації не може бути витлумачена як надання будь-якій державі, групі осіб або окремим особам права займатися будь-якою діяльністю або вчиняти дії, спрямовані на знищення прав і свобод, викладених у цій декларації.
-

Успіхів!

- a. Ajs hřčakagrūm oč mi ban či karōł meknabanvel orpes orevē iravunk'ī tramadrūm orevicē petut'jan, mardkanc xmbi kam ařanzin anžanc zbałvelu mi orevē gorc'uneut'jamb kam arark'ov, oronk' ułłvac' linen hřčkagrūm řaradrvac' iravunk'neri u azatut'junneri očnčacmanə.
- b. Ajs iravunk'ə či karōł gorc'adrvel ajnpisi očk'ałak'akan hancagorc'ut'junneri kam arark'neri hamar harucvac' hetapndut'junneri depk'um, oronk' hakasum en Miavorvac' azgeri npataknerin u skzbunk'nerin.
- c. Ajs iravunk'neri u azatut'junneri irakanacumə oč mi depk'um čpetk' ē hakasi Miavorvac' azgeri npataknerin u skzbunk'nerin.
- d. Amen ok' ir iravunk'neri u partakanut'junneri sahmanman hamar ev ir dem cankacac' k'reakan meładranc'ī depk'um, liakatar havasarut'jan himan vra, iravunk' uni, or ir gorc'ə ardaraci u hraparakajnořen lsvi ankax u ankoł mnapah datarani kołmic.
- e. Amen ok' iravunk' uni ajl erkrnerum hetapndumic apastan oronel ev apastanic ōgtvel.
- f. Amen ok' uni ajs hřčakagrūm bervac' bolor iravunk'nern u azatut'junnerə ařanc orevē xtrut'jan, himnvac' cełajin, mařki gujni, seři, lezvi, kroni, k'ałak'akan kam ajl hamozmunk'neri, azgajin kam socialakan c'agman, unecvac'k'ī, dasajin patkanelut'jan kam orevē ajl kargavič'aki vra.
- g. Amen ok' uni azgajin liazor dataranneri mižocov ir iravunk'neri arđjunavet verakangnman iravunk', et'e xaxtvum en sahmanadrut'jamb kam ōrenk'ov sahmanvac' nra himnakan iravunk'nerə.
- h. Amen ok' uni cankacac' erkric, ajd t'vum ir erkric heřanalū ev ir erkir veradařnalū iravunk'.
- i. Amen ok' uni hamozmunk'ner unenalū ev artahajtvelū iravunk'; ajs iravunk'ə nerařnum ē hamozmunk'nerin anargel havatarim mnalū ev tełekut'junner u gałap'arner oronelū, stanalū u tarac'elū azatut'jun, lratvut'jan cankacac' mižocnerov, ankax petakan sahmanneric.
- j. Amen ok' uni k'ałak'aciut'jan iravunk'.
- k. Amen ok' uni ōrenk'ov pařtpanvelū iravunk' ənddem nman mižamtut'jan kam otnžgut'jan.
- l. Amen ok' uni sep'akanut'jun unenalū iravunk', inčpes menak, ajnpes ēl uriřneri het miasin.
- m. Amen ok' uni tełařaržvelū ev bnakut'jan vājř əntrelū azatut'jan iravunk' jurak'ančjur petut'jan sahmannerum.
- n. Amen ok', ur ēl or lini, iravunk' uni č'anačvel orpes iravasubjekt.
- o. Amusnut'junə karōł ē kajanal miajn amusnacōł kołmeri liaržek' u azat hamazajnut'jan depk'um.
- p. Avelin, oč mi xtrakanut'jun čpetk' ē lini himnvac' erkri kam tarac'k'ī, k'ałak'akan, iravakan, kam mižazgajin kargavič'aki vra, lini da ankax, xnamarkjal, očink'nakařavarvoł kam ink'niřxanut'jan orevē ajl sahmanap'akumov petakan kazmavorum, orin patkanum ē mardə.
- q. Bolor erexanerə, c'nvac' amusnut'junic kam artamusnakan kaperic, ōgtvum en nujn socialakan pařtpanut'junic.
- r. Bolor mardik c'nvum en azat u havasar irenc aržanapatvut'jamb u iravunk'nerov.
- s. Bolorə havasar en ōrenk'ī ařžev, ařanc orevē xtrakanut'jan, unen ōrenk'ov havasar pařtpanvelū iravunk'.
- t. Bolorə unen havasar pařtpanut'jan iravunk' ənddem cankacac' xtrakanut'jan, orov xaxtvum ē ajs hřčakagirə, ev ənddem nman xtrakanut'jan młōł cankacac' sadrank'ī.
- u. C'nołnern unen irenc erexanerin trvoł krt'ut'jan tesaki əntrut'jan ařažnajin iravunk'.
- v. Čap'ahas tłamardik u kanajk', ařanc orevē cełajin, azgajin kam kronakan sahmanap'akman, iravunk' unen amusnanal ev əntanik' himnel.
- w. Či karōł sahmanvel naev aveli c'anr patiž, k'an ajn, orə kirařvum ēř hancagorc'ut'jan katarman žamanak.
- x. Əntanik'ə hasarakut'jan bnakan u himnakan bžižn ē ev pařtpanvelū iravunk' uni hasarakut'jan u petut'jan kołmic.
- y. Hancagorc'ut'jan hamar meładrvoł jurak'ančjur mard iravunk' uni anmeł hamarvel k'ani deř nra mełk'ə či apacucvac' ōrenk'ov naxatesvac' hraparakajin datak'nnut'jamb, ori žamanak apahovven nra pařtpanut'jan hamar bolor anhražeřt erařxik'nerə.
- z. Ir iravunk'nern u azatut'junnern irakanacnelis, jurak'ančjur ok' petk' ē ent'aka lini mimiajn ajnpisi sahmanap'akumneri, oronk' ōrenk'ov sahmanvac' en uriřneri iravunk'neri u azatut'junneri hamar

patšač' č'anačum u hargank' apahovelu ev barojakanut'jan, hasarakakan kargukanoni u əndhanur barekecut'jan ardaraci pahanžnerə žoľovrdavarakan hasarakargum bavararelu hamar.

- aa. Jurak'ančjur ok' ir erkrum uni petakan c'ařajut'jun katarelu havasar iravunk'.
- bb. Jurak'ančjur ok' iravunk' uni masnakcel ir erkri kařavarmanə, anmižabar kam azat əntrvac' nerkajacucičneri mižocov.
- cc. Jurak'ančjur ok' partakanut'junner uni hamajnk'i nkatmamb, ur ev miajn hnaravor ē ir anži azat u liaržek' zargacumə.
- dd. Jurak'ančjur ok' paštpanut'jan iravunk' uni ir barojakan u njut'akan šaheri hamar, oronk' ardjunk' en ir isk helinakac' gitakan, grakan kam geľarvestakan cankacac' ašxatank'i.
- ee. Jurak'ančjur ok' uni apreľu, azatut'jan u anži anžeřnmxeliut'jan iravunk'.
- ff. Jurak'ančjur ok' uni ardaraci u hamapatasxan varžatrut'jan iravunk', orov apahovvi mardkajin aržanapatvut'janə vajel ir u ir əntanik'ə gojut'junə, isk anhražeštut'jan depk'um lracvi socialakan apavut'jan ajl mižocnerov.
- gg. Jurak'ančjur ok' uni ašxatank'i, ašxatank'i azat əntrut'jan, ardaraci u npastavor ašxtank'ajin pajmanneri ev gorc'azrkut'junic paštpanelu iravunk'.
- hh. Jurak'ančjur ok' uni hangsti u žamanci, ajd t'vum ašxatank'ajin žameri čap'avor sahmanap'akman ev parberakan vč'arovi aržakurdneri iravunk'.
- ii. Jurak'ančjur ok' uni ir hamajnk'i mšakut'ajin kjank'in azatoren masnakcelu, arvestə drvatelu, gitakan ařažənt'acin masnakcelu ev dra barik'neric ogtvelu iravunk'.
- jj. Jurak'ančjur ok' uni ir šaherə paštpanelu hamar arhestakcakan miut'junner steľc'elu ev dranc andamakcelu iravunk'.
- kk. Jurak'ančjur ok' uni kensamakardaki iravunk', orə ir ev ir əntanik'i hamar apahovi ařoľžut'jun u barekecut'jun, ajd t'vum snund, hagust, bnakaran u bžškakan spasarkum, anhražešt socialakan c'ařajut'junner ev apahovagrut'jan iravunk' gorc'azrkut'jan, hivandut'jan, hašmandamut'jan, ajriut'jan, c'erut'jan ev ajn depk'erum, erb gojut'jan mižocneri zeřk'berumə či pajmanavorvac' irenic kaxvac' hangamank'nerov.
- ll. Jurak'ančjur ok' uni krt'ut'jan iravunk'.
- mm. Jurak'ančjur ok' uni mtk'i, xľč'i u davanank'i azatut'jan iravunk'; ajs iravunk'ə nerařnum ē ir davanank'ə kam hamozmunk'nerə p'oxelu azatut'jun ev ir davanank'in kam hamozmunk'nerin hetevelu azatut'jun, menak kam urišneri het hamateľ, hraparakajnoren kam gaľtni; k'arozı, žamergut'jan, kronakan u c'isakan araroľut'junneri zevov.
- nn. Jurak'ančjur ok' uni socialakan u mižazgajin kargukanoni iravunk', ori depk'um liovin iragorc'eli en ajs hřčakagrıum řaradrvac' iravunk'nern u azatut'junnerə.
- oo. Jurak'ančjur ok' uni xaľaľ havak'neri u miut'junner kazmelu iravunk'.
- pp. Jurak'ančjur ok', ařanc orevicə xtrakanut'jan, uni havasar ašxatank'i dimac havasar varžatrut'jan iravunk'.
- qq. Jurak'ančjur ok', orpes hasarakut'jan andam, socialakan apahovut'jan iravunk' uni, ogtvum ē ir aržanapatvut'jan ev ir anži azat zargacman hamar anhražešt tntesakan, socialakan u mšakut'ajin iravunk'neric azgajin žank'eri u mižazgajin hamagorc'akcut'jan mižocov, jurak'ančjur petut'jan kařucvac'k'in u řesursnerin hamapatasxan.
- rr. Krt'ut'junə petk' ē npasti bolor azgeri, ceľajin kam kronakan xmberi mižev p'ox əmbřnmanə, handuržoľ akanut'jann u barekamut'janə ev ēľ aveli npasti Miavorvac' azgeri xaľaľapahpan gorc'uneut'janə.
- ss. Krt'ut'junə petk' ē npatakauľvac' lini anži liaržek' zargacmanə ev mardu iravunk'neri u himnakan azatut'junneri nkatmamb hargank'i amrapndmanə.
- tt. Krt'ut'junə, ařnvazn tarrakan u hanrakrt'akan p'ulerum, petk' ē lini anvč'ar.
- uu. Majrern u manuknern unen hatuk hogac'ut'jan u ožandakut'jan iravunk'.
- vv. Nrank' havasar iravunk'ner unen amusnalis, amusnut'jan ənt'ack'um ev amusnaluc'ut'jan žamanak.
- ww. Nrank' unen banakanut'jun u xiľč' ev mimjanc petk' ē eľbajrabar veraberven.

- xx. Oč ok' či karol datapartvel orevicē arark'i kam bac t'oľman hamar, orē katarvel ē ajnpisi žamanak, erb ajn azgajin kam mižazgajin ōrenk'ov hancagorc'ut'jun či hamarvel.
- yy. Oč ok' či karol ent'arkvel kamajakan kalank'i, bantarkut'jan kam artak'sman.
- zz. Oč ok' či karol ent'arkvel kamajakan mižamtut'jan ir anžnakan u əntanekan kjank'i nkatmamb, ir tan, t'it'akcut'jan ev kam ir patvi u hambavi dem kamajakan otnzgut'jan.
- aaa. Oč ok' či karol harkadrabar andamakcvel orevē miut'jan.
- bbb. Oč ok' či karol kamajakanoren zrkvel ir k'aľak'aciuťjunic kam k'aľak'aciuťjunə p'oxelu iravunk'ic.
- ccc. Oč ok' či karol kamajakanoren zrkvel ir sep'akanuťjunic.
- ddd. Oč ok' čpetk' ē ent'arkvi kttank'neri, dažan, anmardkajin kam storacucič verabermunk'i kam patži.
- eee. Oč ok' čpetk' ē lini strkut'jan kam anazat vič'akum; petk' ē argelven strkatirut'jan u strukneri aľuc'axi bolor zeverə.
- fff. Tarrakan krt'ut'junə petk' ē lini partadir.
- ggg. Texnikakan u masnagitakan krt'ut'junə linelu ē əndhanuri hamar matčeli, isk barzragujn krt'ut'junə bolori hamar havasarapes matčeli, himnvac' əndunakuťjunneri vra.
- hhh. Žoľovrđi kamk'ə petk' ē lini kařavaruťjan iravazoruťjan himk'ə; ajs kamk'i artahajtuťjunə petk' ē linen parberakan u anelc' əntruťjunnerə, oronk' petk' ē iragorc'ven haməndhanur u havasar əntrakan iravunk'i himan vra, gaľtni k'vearkuťjan kam hamaržek' azat əntrakan ənt'acakargerđi mižocov.